

Christian Melly

Önkormányzati eladósodás és kezelése Svájcban

Okok és következmények

ÖSSZEFOGLALÓ: A helyi kormányzati szint eladósodása rendkívül káros hatást tud kifejteni mind helyi szinten, mind pedig a központi kormányzat szintjén. Az esettanulmány célja, hogy bemutassa a svájci Leukerbad település eladósodását és szanálását, egyaránt rávilágítva az adósság kialakulásához vezető okokra, a probléma kezelésére, az eset által generált jogalkotói válaszlépésekre, valamint a meghozott intézkedések eredményességének értékelésére. A svájci önkormányzat eladósodását a puha jogszabályi környezet, valamint a különböző jogszabályokban foglalt elemi szabályok be nem tartása okozta. Az adósság felszámolására szanálási koncepciót dolgoztak ki, amely szerint a település – egy, erre a célra létrehozott vállalkozáson keresztül – a felhalmozott adósság 22 százalékát fizeti vissza hitelezőinek, illetve további 11 százalék visszafizetését helyezték kilátásba. A hitelezők többsége végül elfogadta a szanálási tervet. A jogalkotók felülvizsgálták az 1980-as önkormányzati törvényt és újat alkottak 2004-ben, amelynek hatására Vallais Kanton településeinek pénzügyi helyzete jelentősen javult.

KULCSSZAVAK: önkormányzat, eladósodás, adósságkezelés, Svájc

JEL-kód: H39, H74, H81, H83

A világon számos közigazgatási modell létezik. Ezek eltérő módon definiálják mind a kormányzati szintek számát, mind pedig azok feladat- és hatásköreit (így határozva meg közvetve az egyes kormányzati szintek autonómiáját is). A helyi kormányzati szintek elkülönülése a központi kormányzati szinttől azért bír kiemelkedő jelentőséggel, mert a társadalom tagjainak diverzifikált szükségletei nem elégíthetők ki hatékonyan a központi kormányzat felől érkező egységes (úgynevezett „one-fit-all” típusú) megoldások mentén (Oates, 2008). Másrészt megfogalmazva: a társadalom jólétének maximalizálása csak a valós társadalmi igények kielégítésén keresztül érhető el, amelyet a helyi közösség nagyobb hatékonysággal képes megvalósítani, hiszen helyi ügyekben több infor-

mációval rendelkeznek, mint a központi kormányzat (Vo, 2010).

A *The Economist* demokráciaindex (2011) szerint Svájc a világ hetedik legjobban működő demokráciája. Ez tükröződik az állam felépítésében is, hiszen a legkisebb közigazgatási egysége¹ is széles körű autonómiával rendelkezik. A települési önkormányzatok önállósága azok gazdálkodásában is tetten érhető. Ez nagyfokú döntési szabadságot biztosít a helyi ügyek intézői számára, amely azonban nagy felelősséggel is párosul, hiszen a helyi kormányzati szint rossz gazdálkodásából eredő kockázat nemcsak helyi szinten, hanem a központi kormányzat szintjén is megjelenik (Rodden, 2002).

A svájci Valais Kanton² önkormányzatainak eladósodottsága hirtelen vált aktuális témává a kilencvenes évek végén. Ez annak köszönhető,

Levelezési e-cím: christian.melly@admin.vs.ch

hogy 1998-ban nyilvánosságot látott az a hír, miszerint a leukerbad³ önkormányzat fizetésképtelenné vált. Leukerbad ebben az időszakban 1700 főt számlált, az ott eltöltött turisztikai vendégéjszakák száma pedig elérte az évi egymilliót.

Az esettanulmány célja, hogy a svájci Leukerbad településen bekövetkezett eladósodás tükrében bemutassa Valais Kanton azon intézkedéseit, amelyek segítségével sikerült a Leukerbad önkormányzata által felhalmozott adósságot rendezni, illetve megakadályozni a kanton területén lévő többi települési önkormányzat további eladósodását.

Cikkünkben először arra világítunk rá, hogy milyen hiányosságokat tartalmazott a korábbi (1980-as) szabályozás, amely miatt a svájci önkormányzatok az eladósodás útjára léphettek, majd részleteibe menően ismertetjük Leukerbad település eladósodásának speciális esetét, illetve annak megoldását. Ezt követően felvázoljuk azokat az intézkedéseket (jogszabályi változtatásokat), amelyeket azért hoztak, hogy meggátolják a Leukerbadhoz hasonló esetek kialakulását, valamint kitérünk az eladósodás megfékezésére hozott intézkedések hatásának értékelésére is. Az esettanulmányt összefoglaló zárja.

AZ 1980-AS SVÁJCI ÖNKORMÁNYZATI TÖRVÉNY HIÁNYOSSÁGAI

Mielőtt rátérnénk azoknak az intézkedéseknek a bemutatására, amelyek segítettek Leukerbad település kilátástalannak tűnő pénzügyi helyzetét megoldani, illetve amelyek hozzájárultak ahhoz, hogy a kanton területén lévő települési önkormányzatok pénzügyi helyzete 2012-re megnyugtató képet mutasson, szükséges az eladósodás okainak feltárása. A fejezetben az 1980-as svájci önkormányzati törvény kapcsolódó hiányosságaira térünk ki részletesen.

Az 1980-ban elfogadott, az önkormányzatok jogállásáról szóló törvény költségvetési egyensúlyról szóló rendelkezései nem voltak megszorító jellegűek. A 71. cikk kikötötte például, hogy *„a pénzügyi gazdálkodásban érvényesíteni kell a pénzeszközök törvényes, méltányos, gazdaságos és hatékony felhasználását, valamint törekedni kell a költségvetési egyensúlyra”*. Ezen felül a 72. cikk kimondta, hogy *„a számviteli kimutatásoknak világos, teljes és valós helyzetképet kell adniuk a vagyonról, valamint a kötelezettségekről”*.

A költségvetési egyensúly elve ugyan örvendetes, ugyanakkor nem bírt kényszerítő erővel a települések számára, így azok éves költségvetése deficites lehetett, illetve pénzforgalmi hiányt mutathatott. A jogszabályi rendelkezések pontos megfogalmazásának hiányában a passzívummal jellemezhető állapot egyre erőteljesebbé vált ahelyett, hogy a hiány felszámolása megtörtént volna. A helyzet fennmaradását azette lehetővé, hogy nem voltak jelen a rendszerben a hiány felszámolását biztosítani hivatott szabályok.

Az önkormányzatok jogállásáról szóló törvény 74. cikke értelmében a települések számvitelét fiduciárius (bizalmi) ellenőrzés alá kellett vonni. A Települési Közgyűlésnek az egyes időszakok elején saját tagjaiból kellett megválasztania a beszámolót ellenőrző testületet, amely jelentést tett az elszámolásokról. Az ellenőrzések azonban nem hozták meg a várt eredményt (sem a költségvetés egyensúlyba hozatalát, sem pedig az eladósodás megakadályozását tekintve), mivel nem volt előírt jogi intézkedési kötelezettség a deficites önkormányzati gazdálkodás kezelésére.

Az kantoni szintű pénzügyi ellenőrzés legfontosabb pontja az volt, hogy a településeknek a kantonális kormányzattal⁴ jóvá kellett hagyniuk a települési közgyűlés⁵ illetékességi körébe tartozó azon döntéseket, ahol (1) a település kölcsönfelvétele meghaladta az előző gazdálkodási év bruttó bevételének 10 százalék-

kát (a meglévő kölcsönök konszolidálása nélkül), illetve ahol (2) a kölcsönfolyósításokat nem szavatolták megfelelő módon és azok meghaladták az előző gazdálkodási év bruttó bevételének 1 százalékát.

A települések jogállásáról szóló törvény 17. cikke kikötötte azt is, hogy a kantonális kormányzat jóváhagyására benyújtott települési közgyűlési határozatok csak akkor léphetnek hatályba, ha a kantonális hatóság megadta rá az engedélyt. E törvényi előírás figyelmen kívül hagyásának következményeit nem szabad alábecsülni még akkor sem, ha ezek első látásra nem tűnnek túl szigorúknak. Ha például egy bank kölcsönt nyújt a településnek úgy, hogy azt a Kantonális Kormányzat előzetesen nem engedélyezte, akkor a kölcsönszerződés érvénytelennek tekintendő. Ez azzal a következménnyel jár, hogy amennyiben a banknak behajtást kellett kezdeményeznie a településsel szemben, nem állt rendelkezésére érvényes hitelszerződés, csupán jogalap nélküli gazdagság címen tudott az önkormányzattal szemben jogorvoslatot kérni.

Az önkormányzatok jogállásáról szóló törvény előírta továbbá a települések felügyelet alá helyezésének lehetőségét is (128. cikk). A Kantonális Kormányzat kimondhatta a felügyelet alá helyezést abban az esetben, ha egy település jelentős mértékben veszélyeztette saját javait, illetve pénzügyi egyensúlyát. A felügyelet alá helyezés végrehajtása érdekében a kormányzat biztosok kinevezését helyezte ki látásba.

LEUKERBAD

A szabályozásbeli hiányosságok áttekintése után vizsgáljuk meg közelebbről, hogy milyen okok vezettek Leukerbad település eladósodásához, illetve, hogy milyen intézkedések történtek a települési önkormányzat fizetőképességének helyreállítása érdekében.

Leukerbad pénzügyi helyzete 1997 végén – az eladósodás okai

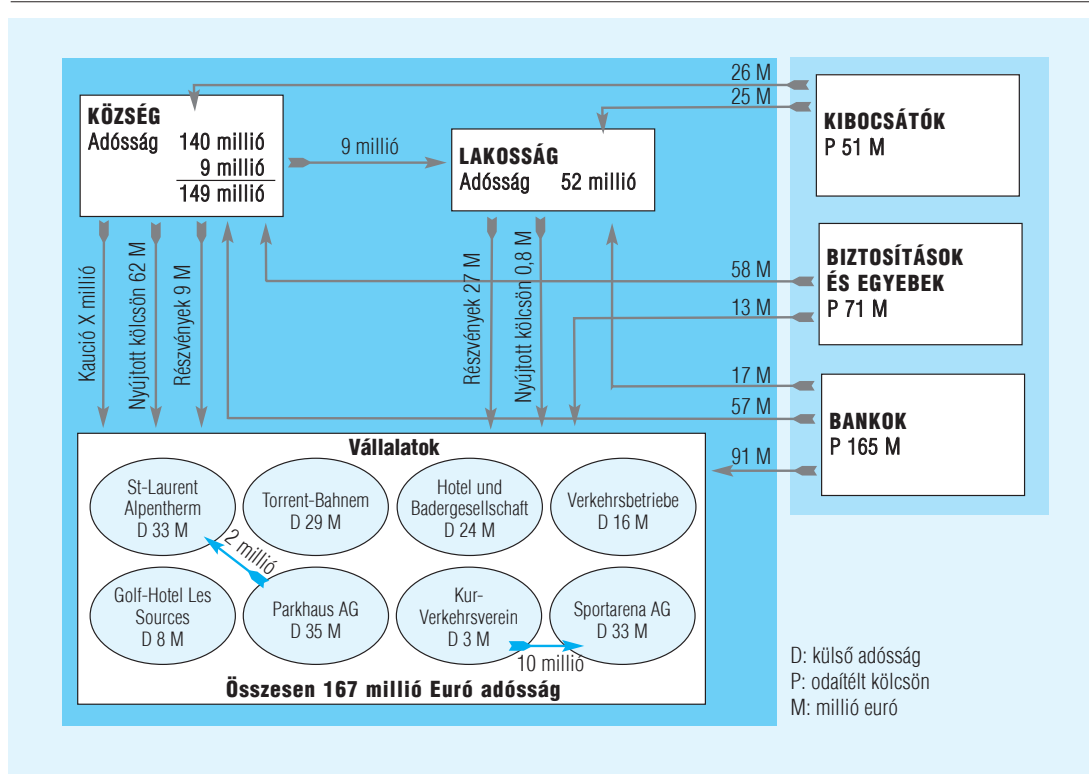
Leukerbad néhány év alatt hatalmas adósságot halmozott fel, amely 1997 végére elérte a 148 millió eurót. Az 1700 lakost számláló település egy főre jutó bruttó adóssága 87 500 euróra rúgott. Összehasonlításként Valais Kanton településeinek egy főre jutó átlagos adóssága ebben az időpontban 7900 euró volt. Az eladósodás oka, hogy Leukerbad település összesen 82 millió euró összegben szerzett részesedést és nyújtott kölcsönt nagyrészt a település tulajdonát képező részvénytársaságoknak. Ezek a cégek pedig pénzügyi nehézségeik okán nem tudták kifizetni a részükre folyósított kölcsönök után fizetendő kamatokat a településnek. Leukerbad ennek következtében arra kényszerült, hogy újabb hiteleket vegyen fel, mert csak így tudta saját hitelezőit kifizetni. Ez azért alakulhatott így, mert a település döntéshozói nem engedélyeztették előzetesen sem a település társaságainak nyújtott kölcsönöket, sem pedig a saját részre felvett hiteleket.

1998 elejére az így kialakult helyzetben a Kantonális Kormányzat megbízta Valais Kanton Számvevőszékét azzal, hogy vizsgálja át Leukerbad pénzügyi helyzetét. Az ennek kapcsán készített jelentések arra késztették a kormányzatot, hogy lépéseket tegyen az ügy megoldása érdekében. Leukerbad adósságának összetételét az 1. ábra mutatja.

A Kantonális Kormányzat felügyelet alá helyezi Leukerbadot

Miután a számvevőszék feltárta a település pénzügyi helyzetét, a Kantonális Kormányzat életbe léptette az önkormányzatok jogállásáról szóló törvény 128. cikkében előírt intézkedést, azaz 1998 októberében részleges felügyelet alá helyezte Leukerbadot. A biztosok úgy vélték, hogy a település maximum 33,3 mil-

LEUKERBAD CSOPORT

lió eurónyi kötelezettséget tud vállalni. 1999 márciusában egy szanalási tervet nyújtottak át a hitelezőknek, amelyben a követeléseik 80 százalékos elengedése szerepelt (összesen 120,4 millió euró értékben). A hitelezők ezt a tervet elutasították.

Ennek kapcsán meg kell említenünk az 1947-es svájci szövetségi törvényt, amely szabályozza a települési és egyéb közjogi önkormányzatokkal szembeni jogi eljárást azok eladósodása esetén. Ez a törvény előírja a település vagyonkezelésbe vételét abban az esetben, ha előreláthatólag a település hosszú távon képtelen lesz pénzügyi kötelezettségei teljesítésére. Ez az intézkedés akkor lép életbe, ha a kantonális jog alapján végrehajtott vagyonkezelés nem bizonyulna elégségesnek. Leukerbad „különleges esetét” megelőzően Svájcban még egyetlen település vagyonkezelését sem kellett átvenni.

A település vagyonkezelésbe vétele

A Kantonális Bíróság 1999 júliusában az érintett kanton kérésére elrendelte Leukerbad vagyonkezelésbe vételét a települési és egyéb közjogi önkormányzatok eladósodása esetén felmerülő jogi eljárást szabályozó szövetségi törvény alapján. A vagyonkezelésbe vétel már nem egyszerű felügyelet alá helyezés, hanem jogi eljárás, amelynek elsődleges célja a hitelezők érdekeinek védelme.

A vagyonkezelésbe vétellel az a gond, hogy a kötelezettségek megmaradnak (az intézkedéssel nem szűnnek meg), így nem is válnak behajthatatlanná. A törvényi rendelkezés ismeretében a település szanalására gyakorlatilag csak két megoldási lehetőség kínálkozott: (1) vagy a kanton átvállalja annak tartozásait, (2) vagy a hitelezők lemondanak követeléseikről.

Valais Kanton ellen indított kártérítési eljárás

Négy hitelező, illetve maga Leukerbad település is panaszt nyújtott be a Svájci Szövetségi Bírósághoz, amelyben azt sérelmezték, hogy a kanton nem látta el megfelelően a település felügyeletét. Valais Kanton azzal védte álláspontját, hogy nem vállalhatja magára a felelősséget harmadik felek által elkövetett hibák miatt. A Szövetségi Bíróság 2003. július 3-án meghozott döntésében nem adott helyt a keresetnek azzal, hogy kimondta: Valais Állam vétkessége nem állapítható meg a települési önkormányzat és a pénzügyintézetek által elkövetett hibák miatt, hiszen a hitelkérelmek elbírálásakor a felperesek még az elemi szabályokat sem tartották be.

Szanálási koncepció

A korábbiakban említett körülmények között a vagyongazdálkodó arra a következtetésre jutott, hogy a település a fennálló 151 millió eurós tartozásból 33,3 millió megfizetésére lenne képes – az összes adósság csupán 22 százalékáért tud jótállni. Akkoriban az önkormányzat 12,5 millió eurónyi forrással rendelkezett, így még további 20,8 millió eurót kellett megfinanszíroztatnia harmadik félel. A vagyongazdálkodó a tényekből kiindulva a következő szanálási tervet dolgozta ki.

▶ „Sanag Leukerbad AG” néven létrehoz egy részvénytársaságot, amelynek célja, hogy felszámolja (felvásárolja) Leukerbad adósságát úgy, hogy közben ügyel arra: a hitelezők egyenlő bánásmódban részesüljenek.

▶ Valais Kanton 25 millió eurós kezességet vállal a 20,8 millió eurós kölcsönre, amelyet a részvénytársaságnak pénzügyintézetektől kell felvennie.

▶ A részvénytársaság felvásárolja Leukerbad település tartozásait.

▶ Azon hitelezők részére, akik elfogadják a

szanálási tervet, követeléseik értéke után 22 százalékos részt fizetnek annak megvásárlásakor, de legkésőbb 2003. december 31-ig.

▶ Amennyiben 2023. december 31. előtt sikeres lesz az alacsony feszültségű elektromos hálózat, valamint a St-Laurent-forrás⁶ hitelezőknek történő értékesítése, akkor az előző 22 százalékon felül további 11 százalékot kapnak a szanálási tervet elfogadó hitelezők legkésőbb 2023. december 31-ig.

▶ A településnek kötelezettséget kell vállalnia arra, hogy évente minimum 750 000 eurót különít el működési költségeiből, amelyet arányosan oszt el az (Sanag Leukerbad AG-nak) átruházott, illetve az át nem vállalt követelések csökkentésére.

▶ Az előző pontban említett 750 000 eurós éves törlesztőrészlet megfizetése után a település maximálisan további 750 000 eurónyi beruházást eszközölhet évente – ha a település bruttó cash flow alapján számított aktívuma meghaladja ezt az összeget, akkor az azon felüli részt adósságtörlesztésre kell fordítania.

A szanálási tervet a 2. ábra mutatja.

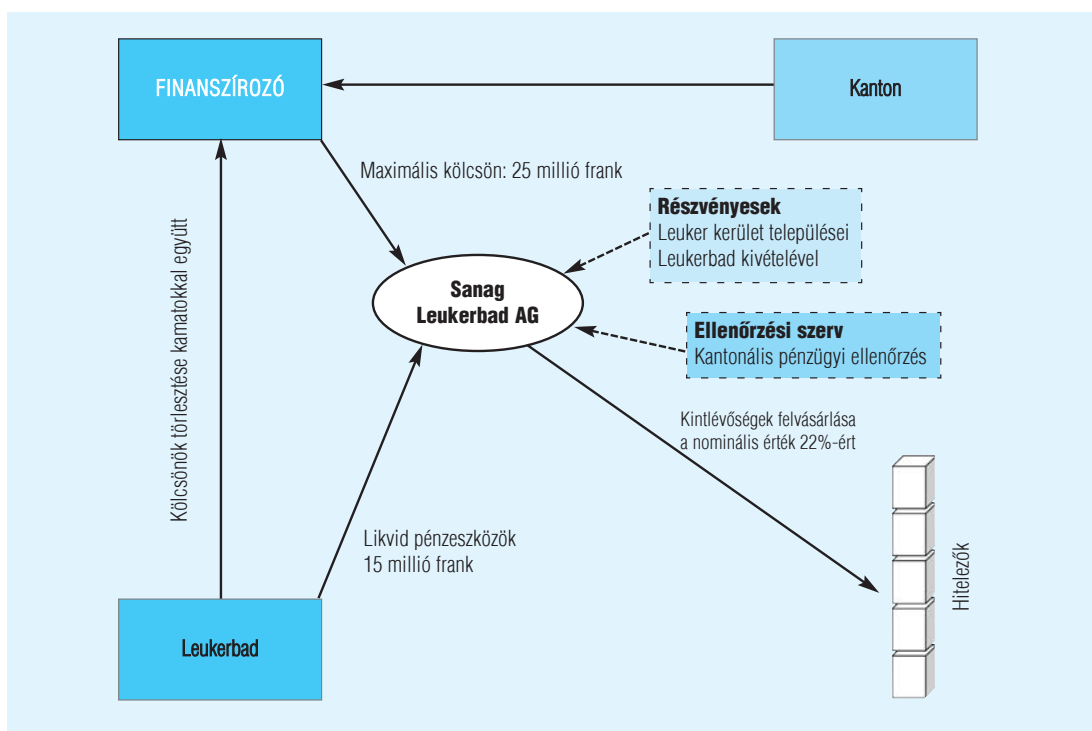
Sikeres szanálás

Valais Kanton Parlamentje kezességet vállalt 2003. december 4-ei határozatában a 20,4 millió euróra. A kezességvállalás feltételeként azonban kikötötte, hogy a Sanag Leukerbad AG gazdálkodásának felügyeletét Valais Kanton Számvevőszékének kell ellátnia.⁷

Ahogy azt már láttuk, a kezelő elismerte a 151 millió eurós tartozás fennállását 2003. december 31-ei időponttal. A hitelezők lemondtak követelésük 97,3 százalékaról, azaz 147 millió euróról. Bírósági eljárás miatt mindössze 2 millió eurónyi követelést nem adtak még át a Sanag Leukerbad AG-nak.

Leukerbad szanálása tovább folyik. 2003 végén az állami kezességvállalással szavatolt követelések összege elérte a 20 millió eurót.

SAMAG LEUKERBAD AG-NEK NYÚJTOTT KÖLCSÖNBIZTOSÍTÉK

2011 végére ez az összeg 12,4 millió euróra csökkent.

Ha a hitelezők nem mondanak le követeléseikről, nem valósulhatott volna meg a település szanálása, mert a hitelezők olyan mértékű kölcsönöket folyósítottak Leukerbad számára, amely aránytalan volt pénzügyi teherbíró képességéhez viszonyítva. A kölcsönök futamidejének meghosszabbítása vagy a kamatlábak csökkentése nem eredményezte volna a település pénzügyeinek szanálását.

LEUKERBAD UTÁN

Leukerbad „különleges esete” megijesztette a hitelezőket, ami azzal járt, hogy sokkal szigorúbban jártak el a települési önkormányzatok finanszírozása kapcsán. Megemelték a valais-i települések számára ajánlott kölcsönök kamatlábát. Ugyanakkor az önkormányzatok is óva-

tosabbak lettek, több beruházást is elhalasztottak – a helyzet elősegítette a települések pénzügyi helyzetének javulását.

A jogalkotók ugyanakkor belátták azt is, hogy az érvényben lévő jogszabályt felül kell vizsgálni a szabályozásban fellelhető hiányosságok kiküszöbölése érdekében. Kézenfekvő megoldás lett volna a döntéshozói hatalom részéről az állami központosítás megerősítése, amely együtt járt volna az önkormányzatok autonómiájának csökkentésével. A megoldás azonban ennek éppen az ellenkezője lett, azaz megfelelő szabályok bevezetése mellett megnövelték a települések felelősségét. Az önkormányzatok jogállásáról szóló 2004-es új törvény megerősítette a települések autonómiáját, valamint a pénzügyi gazdálkodásukat érintő jogi rendelkezések is tisztázásra kerültek (többek között a költségvetési hiány esetén meghozandó kötelező intézkedések magasabb elvárásokat támasztó szabályozása révén).

A 2004-es svájci önkormányzati törvény – új szabályozás

Az új önkormányzati törvény számos új elemet tartalmazott. A pénzügyi egyensúly megtartása érdekében hozott intézkedések közül a legfontosabbakat a következőkben foglaljuk össze.

Egységes számviteli stratégia

A települések számvitelét az egységes számviteli stratégia szerint kell kialakítani, a pénzügyi gazdálkodás elveit pedig a továbbiakban a települések pénzügyi gazdálkodásáról szóló kormányrendelet határozza meg. Ebben a számviteli modellben már az esedékesség elve érvényesül a pénzforgalmi elvvel szemben.

A pénzügyi vagyon értékelése

A pénzügyi vagyont amortizálni kell veszteség vagy értékvesztés elszámolása esetén a települések pénzügyi gazdálkodásáról szóló rendelet 47. cikke alapján. A pénzügyi vagyon értékelése ily módon a kereskedelmi szabályok szerint alakul.

Önkormányzati vagyon értékelése

Az önkormányzati vagyon részét képező kölcsönfolyósítások és részesedések értékelését a kereskedelmi szabályok szerint kell elvégezni a továbbiakban. A különböző vagyonelemekre (iskolák, utak, sportlétesítmények, csatornahálózat, ivóvízhálózat, Steps stb.) amortizációt kell alkalmazni az aktiváláskori érték 10 százalékáig. Megjegyzendő, hogy tilos az értékcsökkenési leírás teljes vagy részleges felfüggesztése.

Az önkormányzatok pénzügyi egyensúlya

Ha a költségvetés deficitese, a településnek szanálási intézkedésekkel ellátott pénzügyi tervet kell kidolgoznia, amelyet a Települési és Kantonális Közgyűlés elé kell tárnia. Ezzel párhuzamosan a költségvetés tervezésekor csak akkor lehet többlétfordítást betervezni, ha az önkormányzat nettó vagyona a többletet fedezi. Végül, amennyiben hosszú távon nem biztosított a település

pénzügyi egyensúlya, az Kantoni Közgyűlés egy coach-ot (tanácsadót) jelöl ki a településhez, annak költségére. A tanácsadó feladata az önkormányzat pénzügyi tervének elkészítése, illetve a szanálásra irányuló javaslatok megtétele.

AZ ÚJ SZABÁLYOZÁS EREDMÉNYEI, TOVÁBBI INTÉZKEDÉSEK

Az új, 2004-es önkormányzati törvény megnövelte az ellenőrző szervekkel szemben támasztott követelményeket, ahogyan az ellenőrzési tevékenység szakmai profizmusának fokozásához is hozzájárult. Az önkormányzati vagyon amortizációs kulcsának rögzítésével és a pénzügyi egyensúly fenntartásának kötelezettségével pedig megkezdődött az eladósodás megfékezése Valais Kanton településeinek szintjén.

Ezt követően 2005. január 1-jén a kanton is felvázolta magát egy olyan magas követelményeket támasztó eszközzel, amely jogszabályba építi be a kiadások és az eladósodás megfékezését célzó kettős fékhatást. Ennek értelmében a költségvetés és az éves beszámoló többé nem lehet deficitese és a kanton sem adósodhat el. A kanton rendelkezésére álló tőke (1,2 milliárd euró) a nyugdíjpénztár szanálásra, valamint rendkívüli kiadások fedezésére szolgálhat.

A kiadások és az eladósodás megfékezéséről szóló törvény az említett kettős fékhatás vonatkozásában bizonyos kivételeket is előírnyoz. Az úgynevezett „Nagy Közgyűlés” – a kanton törvényhozói hatalmát ellátó szerv – kivételesen felmentést adhat e követelmény betartása alól. Ilyen indok lehet a nehéz gazdasági helyzet, természeti katasztrófa, súlyos vagy rendkívüli jelleget öltő helyzetek bekövetkezése, illetve egyéb, előre nem látható nagy jóléti veszteséget eredményező esemény. A felmentés azonban nem biztosít szabad kezet, nem ad módot a költségvetési szigor fellazítására, mivel a törvény arra kötelezi a kantonokat, hogy legfeljebb 5 év alatt rendezzék a kivételesnek mi-

nősített helyzet következtében keletkező forráshiányt. Az 5 év – kivételesen súlyos helyzetben – további 2 évvel meghosszabbítható.

A kiadások és az eladósodás megfékezésére célzó kettős fékhatás igen szigorú törvényi rendelkezés. A kanton és a parlament is kénytelen a bevételeihez igazítani kiadásait. A törvénybe épített fék nélkül a kormány és a parlament is megtalálná azokat az érveket, amelyek segítségével sikeresen kitérítik az állami közreműködés területeit. Az ismertett rendelkezések következtében viszont arra kényszerülnek, hogy a prioritásaikat pontosabban körvonalazzák.

Svájcban a kantonok többségében léteznek olyan törvényi rendelkezések, amelyek célja a költségvetési egyensúly megteremtése, csakúgy, mint a Svájci Szövetségi Állam szintjén, ahol 2003 óta hatályosak az eladósodás megfékezésére előíró jellegű rendelkezések. A költségvetési egyensúly megteremtésének igénye az Alkotmányban is jelen van, így közvetlen hatása van a Svájci Szövetségi Állam egész gazdálkodására. A cél egyfelől az, hogy megakadályozza a krónikus költségvetési hiányok kialakulását és az adósság növekedését, másfelől pedig az, hogy a jelen költségeit ne hárítsák a jövő generációra.

Valais Kanton az egyedüli a svájci kantonok közül, amely bevezette az említett kettős fékhatást.

ÖSSZEFOGLALÁS

A települések jogállásáról szóló új törvény immár nyolc éve hatályos. Meg lehet állapítani ennek kapcsán, hogy a gyakorlatban eredményesnek bizonyult az értékcsökkenési leírásra és a pénzügyi egyensúlyra vonatkozó kettős jogszabályi követelmény. Bár túlzottnak tűnhet az önkormányzati vagyoni elemek legalább 10 százalékos értékcsökkenési leírása, ugyanakkor ez jelentős mértékben hozzájárult a települések pénzügyi helyzetének javulásához. Ennek ered-

ményeként kantonunkban jelenleg jó, sőt örövendetes a települések pénzügyi helyzete.

Az új szabályozás eredményeit látva helyesnek bizonyultak a települések pénzügyi felügyeletére kialakított – ma már hatásosnak minősíthető – eljárások. Az önkormányzatok számára nyújtott folyamatos információk felhívják a figyelmet a települések gazdálkodásából eredő kockázatokra, így járulva hozzá a megfelelő döntések meghozatalához.

Valais Kanton pénzügyei szintén helyreálltak. A svájci nép által megszavazott, 2001-ben az alkotmányba is beiktatott, majd 2005-ben a végrehajtási törvénnyel életbe lépő új szabályozás, amely a kiadások és az eladósodás visszaszorítását célozza a beépített úgynevezett kettős fékhatáson keresztül, meghozta a várt eredményt.

Az eset további tanulsága, hogy a pénzügyi egyensúlyt nem elegendő egyoldalúan kezelni, különösen akkor nem, ha a rendelkezésre álló jövedelmek mértéke nem elégséges az adósságszolgálat teljesítésére – a kiadások racionalizálása mellett szükség van a hitelezők áldozatvállalására is.

A svájci szövetségi rendszeren belüli három közigazgatási szint⁸ jogszabályi rendelkezéseiben rögzített államháztartási gazdálkodási fejelem bebizonyította, hogy lehetséges korlátok között tartani a problémát jelentő eladósodást és a rendelkezésre álló eszközök segítségével meg lehet oldani azt.

Nyilvánvaló, hogy a döntéshozók az ismert rendelkezések következtében már nem kezelhetnek minden projektet prioritásos, illetve megvalósítandó projektként (úgy, ahogy azt a Leukerbad példája is mutatta) – elsőbbségi sorrendet kell felállítaniuk a rendelkezésre álló eszközök figyelembevételével.

Cselekedni és nem utólag reagálni az eseményekre! Ez az az út, amely lehetővé teszi, hogy bizakodással nézzünk a jövőbe, illetve főként azt, hogy minimalizáljuk az esélyét a nem kívánt külső segítségnek, amely esetenként az autonómiát is veszélyeztetheti.

JEGYZETEK

- ¹ Dorf – falu, község (www.about.ch, 2012)
- ² Kanton = állam
- ³ Svájc délnyugati részén lévő település
- ⁴ Adott kanton kormányzati egysége
- ⁵ A közgyűlés szavazati joggal rendelkező települési lakosokból áll. A közgyűlések alkalmával a települések lakói közvetlenül szavazhatnak arról, hogy megvalósítsanak vagy elvessenek-e egy adott tervet. A nagyobb településen élőknek van arra lehetőség, hogy a települési közgyűlés saját jogköréit átruházza egy demokratikusan megválasztott települési tanácsra.
- ⁶ A város tulajdonában lévő turisztikai célpont.
- ⁷ A Sanag Leukerbad AG könyvvizsgáló szervezeteként működő Valais Kanton Számvevőszék ellenőrzi a szanalási megállapodásban rögzített feltételek betartását a különböző partnerek vonatkozásában.
- ⁸ település, kanton (állam) és szövetségi állam

IRODALOM

- RODDEN, J. (2002): The Dilemma of Fiscal Federalism: Grants and Fiscal Performance around the World. *American Journal of Political Science*. Vol. 46, No. 3, pp. 670–687
- OATES, W. E. (2008): On The Evolution of Fiscal Federalism: Theory and Institutions. *National Tax Journal*. Vol. LXI, No. 2, pp. 313–334
- VO, D. H. (2010): The Economics of Fiscal Decentralization. *Journal of Economics Surveys*. Vol. 24, No. 4, pp. 657–679
- Economist Intelligence Unit (2011): Democracy Index 2011, The Economist Report, London. Online: http://www.sida.se/Global/About%20Sida/S%C3%A5%20arbetar%20vi/EIU_Democracy_Index_Dec2011.pdf
- Gemeindegesetz vom 5 Februar 2004
- Gesetz über die Gemeindeordnung vom 13 November 1980
- Gesetz über die Geschäftsführung und den Finanzhaushalt des Kantons und deren Kontrolle vom 24 Juni 1980
- Verordnung betreffend die Führung des Finanzhaushaltes der Gemeinden